

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HERMES TRISMEGISTUL

Corpus Hermeticum: Textele fundamentale și învățăturile tainice de inițiere în hermetism / Hermes Trismegistos; trad.: Dan Dumbrăveanu; reviz. text.: Alexandru Anghel; -Ed. a 4-a, rev. - București: Herald, 2020

ISBN 978-973-111-795-9

I. Dumbrăveanu, Dan (trad.)

II. Anghel, Alexandru (trad.)

133

Pentru noutăți și comenzi:
www.edituraherald.ro
office@edituraherald.ro

Tel: 021.319.40.60, 021.319.40.61
Fax: 021.319.40.59, 021.319.40.60
Mob: 0744.888.388, 0771.664.320

Sursele folosite pentru alcătuirea prezentei ediții:

G. Parthey, *Hermetis Trismegisti Poemander ad Fidem Codicum Manu Scriptorum recognovit*, Berlin, 1854; G. R. S. Mead, *Great Hermes: Studies in Hellenistic Theosophy and Gnosis*, 3 vol., Londra, 1906, ale cărui note și observații critice au fost parțial preluate; *The Divine Pymander*, ed. Dr. Everard, London, 1884; Anna Kingsford și Edward Maitland, *The Hermetic Works*, Londra, 1885.

HERMES TRISMEGISTOS

CORPUS HERMETICUM

Textele fundamentale și învățăturile
tainice de inițiere în hermetism

Traducere și îngrijire ediție:
DAN DUMBRĂVEANU

Revizuire text:
ALEXANDRU ANGHEL

EDITURA HERALD
București

Cuprins

Cuvânt înainte	5
1. Hermes, „Cel de trei ori mare”	5
2. Hermes și Tabla de Smarald	8
3. Lucrările hermetice	13
4. Numele Poimandrēs	19
5. Sistemul hermetic	25
6. Însemnătatea hermetismului	30

CORPUS HERMETICUM

I. Poimandrēs	35
II. Predica universală	50
III. [Hermes] către Asclepios	51
IV. Predica Sfântă a lui Hermes	60
V. Craterul sau Monada sa	63
VI. Hermes către fiul său Tat	69
VII. Numai în Zeul însuși este Binele și nicăieri în altă parte	75
VIII. Cel mai mare rău pentru om este necunoașterea Zeului	80
IX. Niciunul dintre lucrurile care sunt nu piere, însă cei ce se înșală numesc schimbările lor moarte și piere	82
X. Despre gândire și simțire	86
XI. Cheia	92
XII. Minteă către Hermes	106

XIII. Despre Mentea comună	118
XIV. Discursul tainic de pe munte	130
XV. Despre dreapta înțelegere	142
XVI. Asclepios către Ammon	148
XVII. [Asclepios către rege]	156
XVIII. Despre piedicile ce i se pun sufletului de către patimile trupului	158

PREDICA DESĂVÂRȘITĂ sau ASCLEPIOS

I	167
II	168
III	170
IV	171
V	172
VI	173
VII	175
VIII	176
IX	178
X	179
XI	180
XII	182
XIII	183
XIV	183
XV	185
XVI	185
XVII	186
XVIII	188
XIX	188
XX	191
XXI	192
XXII	193
XXIII	194

XXIV	196
XXV	197
XXVI	199
XXVII	200
XXVIII	202
XXIX	203
XXX	205
XXXI	206
XXXII	207
XXXIII	209
XXXIV	210
XXXV	212
XXXVI	213
XXXVII	213
XXXVIII	216
XXXIX	216
XL	217
XLI	218

FRAGMENTE DIN STOBÆUS

I. Despre evlavie și [adevărată] filosofie	223
II. [Despre neputința de a-l înțelege pe Zeu]	231
III. Despre adevăr	232
IV. [Ființa, Natura, Zeii]	238
V. [Despre Materie]	239
VI. Despre Timp	240
VII. Despre corpurile veșnice [și despre corpurile pieritoare]	241
VIII. Despre energie și senzație	243
IX. Despre [decani și] astre	248
X. [Despre Providență, Necesitate și Soartă]	254
XI. [Despre Dreptate]	256
XII. Despre Providență și Soartă	257

Respect pentru oameni și cărți

XIII. Despre guvernarea Universului	258
XIV. Despre suflet [I]	259
XV. Despre suflet [II]	261
XVI. [Despre suflet, III]	262
XVII. [Despre suflet, IV]	263
XVIII. [Despre suflet, V]	265
XIX. [Despre suflet, VI]	267
XX. [Puterea de alegere]	269
XXI. Isis [căt̄re Horus]	270
XXII. [O apoftegmă]	271
XXIII. Din „Afrodita”	272
XXIV. [Un imn al Zeilor]	273
XXV. Fecioara Lumii [I]	274
XXVI. Fecioara Lumii [II]	296
XXVII. Învațătura lui Isis căt̄re Horus	302

DIVERSE FRAGMENTE

I	313
II	313
III	314
IV	315
Bibliografie selectivă	317

Atunci, el a zis: Pastrează-mă în mintea ta și orice vei dori să afli eu te voi învăța.

4. După ce a spus aceasta, înfățișarea i s-a preschimbat¹; și de îndată, cât ai clipi din ochi, toate lucrurile mi s-au dezvăluit. Și am văzut o privesște nemărginită, toate lucrurile au devenit Lumină, blândă și neînchipuit de plăcută, și eram fermecat cu totul privindu-le.

Nu mult după aceea, într-o parte se făcu beznă și Întunericul² coborî pieziș, înspăimântător și hâd, încolăcindu-se în cute șerpuite³, încât mi-am zis că este ca un șarpe⁴.

Și apoi Întunericul s-a preschimbat în ceva de natură umedă, nespun de turbure, care slobozea fum ca focul, și gema cu un sunet tânguitor, de nedescris.

[Și] apoi de acolo a ieșit un strigăt nearticulat, încât părea că este glasul focului⁵.

¹ ἡλλάγη τῆ ἰδέα.

² Vezi nota de la a cincea Rugăciune a lui Hermes (V. 2), *H. T.*

³ σκολιῶς ἐσπειρομένον. Sensul nu este sigur. Ménard traduce „de forme sinuoasă”; Everard „coborând pieziș”; Chambers, „sfârșindu-se în încolăciri”. Însă cf. sistemului setian „Apa încolăcită” – adică Întunericul (vezi. Hipp., *Philos.*, V. 19).

⁴ Cf. Hipp. *Philos.*, V. 9 (S. 170, 71): „Ei spun că șarpele este esența umedă”.

⁵ Primele trei etape primare par a fi simbolizate de către Întuneric, Esența Umedă și Foc. Acestea nu erau elementele materiale diferențiate, ci Elementele cosmice Primordiale. Aceași idee, deși în forme diferite, este întâlnită într-un sistem gnostic păstrat de vechiul traducător în latină al lui Irineu (*Haer.*, I. 30; Stieren, I. 363 sqq.), ca și de Teodoret (*Haer., Fabb.*, I. 14; vezi *F. F. F.*, p. 188 sqq.), care îl atribuie setienilor, și care, spune acesta, sunt numiți ofiani sau ofiți. Așadar, Set era Typhon sau Întunericul, Lumina Întunecată, iar acest Set putea foarte bine să fie simbolizat prin Marele Șarpe al Întunericului, ca și în textul hermetic. În acest sistem, Elementele primare sunt Apa, Întunericul, Abisul și Haosul. Lumina era Copilul Treimii supreme – Primul Om, al Doilea Om și Sfântul Duh sau Prima Femeie. În prelucrarea evreiască și creștină a originalului, această Lumină a fost numită Hristos Cosmic.

5. Apoi, din acea Lumină [...] ¹, un Cuvânt (Logos²) sfânt s-a coborât peste acea natură și din natura umedă fășni un foc pur și se înalță în văzduh; era o lumină iute și mai ales lucrătoare. Iar Aerul, care era tot lumină, urmă focul și se urcă la foc (de pe pământ și din apă), încât părea să atârne și să fie legat de el.

Iar pământul și apa au rămas de sine stătătoare, dar atât de strâns unite încât pământul nu putea fi deosebit de apă³. Însă ele erau mișcate de Cuvântul Spiritual care se purta pe deasupra lor.

6. Atunci, Poimandrēs a zis către mine: Înțelege această viziune și ce vrea să însemne ea? O să afli, am spus. Atunci îmi zise: eu sunt acea Lumină, Mintea, Zeul tău; eu, care sunt mai înainte de acea natură umedă ce s-a ivit din întuneric, iar acel Cuvânt scânteietor și luminos ieșit din minte este Fiul Zeului.

Cum adică? am întrebat eu. Îmi răspunse: înțelege că ceea ce vede⁴ și aude în tine este Cuvântul Domnului; iar Mintea este Zeul Tată. Nu se deosebesc între ei, iar unirea lor este Viață.

Trismegistos: Îți mulțumesc.

Poimandrēs: Dar mai întâi cugetă profund asupra luminii și caută să o cunoști.

7. După ce a rostit aceasta, m-a privit multă vreme drept în ochi⁵, până când m-am cutremurat de înfățișarea lui.

¹ O lacună în text.

² Ideea de *Logos* era conceptul central al teologiei elenistice; era un cuvânt cu sensuri multiple, însemnând mai ales Rațiune și Cuvânt, dar și multe alte lucruri.

³ Cf. *II*, VII. 99, citat de Apion în capitolul „Despre Eon”, G. R. S. Mead, *Hermes Trismegistos – gnoza și originile scrierilor trismegiste*, tr. Alexandru Anghel, Ed. Herald, București, 2007 (prescurtare: *H. T.*).

⁴ Adică în viziune.

⁵ Cf. *C. H.*, XI (XII). 6.

Iar când el și-a ridicat capul, am zărit în mintea mea Lumină nemăsurată în putere, ca o lume¹ nemărginită; și că Focul era cuprins de jur împrejur de către o mare Putere și silit să rămână acolo. Aceste lucruri le-am înțeles văzând Cuvântul lui Poimandrēs.

8. Și, pe când eram cu totul cuprins de uimire, el mi-a mai spus: Ai văzut în mintea ta Forma Arhetipală care era mai înainte de începutul fără margini și nesfârșit? Astfel îmi grăi Poimandrēs. Dar, am întrebat eu, de unde apar sau din ce sunt făcute Elementele Naturii? La aceasta el a răspuns: din Voința Zeului. [Natura²] a primit Cuvântul (Logos) și văzând Lumea minunată³ a imitat-o, făcându-se astfel într-o lume prin propriile sale elemente și prin nașterea sufletelor.

9. Căci Mintea-Zeu, fiind bărbat și femeie, existând ca Viață și Lumină, a creat prin cuvânt o altă Minte ca să dea formă lucrurilor; care, fiind Zeu al focului și al spiritului⁴, a modelat și a alcătuit alți șapte guvernatori, ce cuprind între cercurile lor Lumea Sensibilă⁵, și a căror cârmuire se numește Soartă⁶.

10. De îndată, din elementele ce trag în jos, s-a înălțat Cuvântul (Logos)⁷ Zeului în formarea pură a Naturii și s-a unit cu Mintea

¹ κόσμον. Cuvântul *kosmos* înseamnă fie „ordine”, fie „lume”; iar în original se face deseori un joc între cele două sensuri, ca și în cazul *logos*-ului.

² Natura și Voința Zeului sunt identice.

³ Adică lumea ideală din tărâmurile Realității.

⁴ Probabil Aerul pur din § 3.

⁵ τὸν αἰσθητὸν κόσμον. Universul actual, care se deosebește de universul ideal, paradigma tuturor universurilor.

⁶ Εἰμαρμένη.

⁷ Logosul care a coborât mai înainte în Natură.

Formativă, căci era co-esențial cu aceasta¹; și astfel elementele ce trag în jos ale Naturii au fost lăsate fără rațiune, pentru ca ele să fie numai materie.

11. Însă Mintea Formativă, [unită] cu Cuvântul ce cuprinde sferile și le învârte cu roata sa, a întors propriile sale lucrări și le-a făcut să se rotească de la un început nedefinit către un sfârșit nedeterminabil, căci rotația acestor [sfere] întotdeauna începe acolo unde se sfârșește, după voia Minții.

Iar rotirea sau învârtirea acestora a zămislit din elementele ce trag în jos viețuitoare lipsite de judecată, căci el nu a întins Rațiunea (*Logos*) [până la ele]. Aerul a zămislit zburătoarele și apa făpturile înotătoare; iar pământul și apa au fost despărțite una de cealaltă, după cum a fost voia Minții; iar pământul a zămislit din sine însuși viețuitoare, animale cu patru picioare și târătoare, sălbatice sau blânde.

12. Însă Tatăl tuturor lucrurilor, Mintea, care este Viață și Lumină, a zămislit Omul² după asemănarea sa, pe care l-a iubit ca pe odrasla sa. Iar omul era nespus de frumos, după chipul Tatălui său; căci, într-adevăr, Zeul iubea propria sa Formă³ și ei i-a dăruit toate lucrările sale.

13. Însă, omul, văzând creația Demiurgului în întregime, a voit neapărat ca și el să făurească, și [astfel] Părintele său i-a îngăduit⁴.

¹ ὁμοούσιος, tradus de obicei prin „consubstanțial”; dar *οὐσία* este mai degrabă „esență” și „ființă” decât „substanță”.

² *Anthropos*, Omul Prototip, Cosmic, Ideal sau Perfect.

³ Sau Frumusețe (*μορφῆς*).

⁴ Cf. *Evanghelia lui Maria* din Codexul Akhmîm: „El a dat din cap și când El a dat astfel din cap a încuviințat...” (*F. F. F.*, 586).

Intrând în sfera formativă¹, unde avea toată puterea², el s-a uitat la făpturile³ Fratelui său [Demiurgul]. Acestea l-au îndrăgit și fiecare l-a făcut părtaș la propria sa rânduială⁴.

Și învățând el cu râvnă și înțelegându-le substanța și împărțându-le natura, a hotărât să răzbată printre marginile sferelor lor și să înțeleagă puterea a ceea ce apasă peste Foc⁵.

14. Și, având deja toată puterea asupra [tuturor] lucrurilor muritoare și asupra făpturilor lipsite de rațiune ale lumii, și-a plecat fața în jos⁶, prin Armonie⁷, răzbatând prin tăria ei, și a dezvăluit naturii inferioare forma frumoasă a Zeului.

Iar când aceasta a văzut cea formă neasemuit de frumoasă și pe cel care [acum] avea în el toate lucrările celor șapte guvernatori, ca și forma [proprie a] Zeului, a zâmbit cu dragoste, de parcă ar fi văzut înfățișarea ori chipul în apă, sau umbra pe pământ a celei mai frumoase forme omenești.

La rândul său, văzând forma ca a lui, ce se afla în ea, în apa ei, el a iubit-o și a vrut să trăiască în ea; și, pe dată, hotărârii i-a urmat fapta⁸, însuflând [astfel] forma lipsită de rațiune.

¹ A opta sferă ce le cuprinde pe cele șapte.

² Pentru nota la *ἐξουσία*, vezi Reitzenstein *in loc.* și 48, n. 3.

³ Adică cele șapte sfere create de Fratele său.

⁴ *τάξις*, rang sau ordin.

⁵ Puterea cea mare din § 9.

⁶ *Παρέκλυεν*, cf. Chiril, *C. J.*, I. 33 (Frag. XIII); R. 50: „beugt sich... nieder”. Însă cf. mai ales cu Platon, *Pbaidros*, 249 c, unde vorbește despre suflet „ridicându-și chipul (*ἀνακίψασα*) către realitatea cea adevărată”. Cf., de asemenea, cu Apion în *Clement. Hom.*, VI. 4, în *H. T.*, comentariu la *C. H.*, XI (XII).

⁷ Adică interacțiunea, acordul sau sistemul armonios al sferelor conduse de Guvernatori; cu alte cuvinte, cosmosul Sorții.

⁸ *ἐνέργεια*, energie și realizare.

Natura, luând ceea ce iubea atât de mult, s-a înfășurat pe de-a-ntregul în jurul lui și s-au contopit, căci se iubeau unul pe altul.

15. Și, de aceea, dintre toate cele care trăiesc pe pământ, mai ales Omul este de două feluri: muritor, din pricina trupului, și nemuritor, datorită Omului esențial. Căci, deși este nemuritor și are putere asupra tuturor lucrurilor, el suferă asemenea muritorilor, fiind supus Sorții.

Și astfel, deși este mai presus de Armonie, el a ajuns robul Armoniei. Deși fiind bărbat-și-femeie¹, ca dintr-un Tată bărbat-și-femeie, și fără de somn, de la un [Tată] lipsit de somn, totuși el este înfrânt [de somn].

16. După toate acestea, [am spus: Continuă să mă înveți]², o, Minte a mea, căci și eu³ sunt îndrăgostit de Cuvânt (Logos).

Apoi Poimandrēs a spus: Acesta este misterul care până acum a fost ascuns și păstrat în taină. Natura, contopindu-se cu omul, a dat naștere unei minuni cu adevărat minunate; căci Omul, având natura Armoniei celor șapte [guvernatori], care, așa cum ți-am mai vorbit, [erau făcuți] din Foc și Spirit⁴ – Natura nu a întârziat și de îndată a zămislit șapte „oameni”, potrivit naturii celor șapte guvernatori, toți bărbați-și-femei și mișcându-se în aer⁵.

¹ Adică „a-sexual”, însă având în potențial ambele sexe.

² Pentru diferitele sugestii de umplere a acestei lacune, vezi R. *in loc.*; iar pentru cea a lui Keil, vezi R. 367.

³ Ca și Natura.

⁴ Vezi § 9.

⁵ *μεταρσίους*, un termen care trebuie să aibă un sens mult mai determinat decât vagul „sublim” prin care este tradus în general.

Respect pentru oameni și cărți

Iar după acestea, am zis: O, Poimandrēs, [...]; căci acum am devenit foarte dornic să ascult; să nu te abați cu nimic și să nu lași nimic deoparte.

Însă el a spus: Păstrează tăcerea, căci nu am terminat încă primul discurs (*logos*).

Trismegistos: Iată, am tăcut, am răspuns eu.

17. *Poimandrēs*: Nașterea Celor Șapte s-a petrecut astfel: Pământul era ca femeia, iar Apa fiind dornică de împreunare, a luat coacerea de la Foc și spiritul din Eter, și astfel natura a creat trupuri după forma omului.

Iar omul a fost făcut suflet și minte din Viață și Lumină; din Viață – sufletul, iar din Lumină – mintea.

Și astfel, au fost făcute toate părțile¹ lumii sensibile, până în perioada sfârșitului lor și a noilor începuturi.

18. Ascultă acum urmarea acestui discurs (*logos*) pe care dorești atât de mult să-l auzi.

Când perioada s-a încheiat, legăturile tuturor lucrurilor au fost desfăcute din Voința Zeului; cum toate viețuitoarele erau bărbat-și-femeie, au fost desprinse și desfăcute deodată cu omul; și astfel, cele de parte bărbătească au fost despărțite de cele de parte femeiască. Și de îndată Zeul a grăit prin Cuvântul sfânt:

„Creșteți în creștere și înmulțiți-vă în mulțime², voi, făpturile și toate cele născute. Și fă ca acela care e înzestrat

¹ Adică părțile „omului cosmic”, așa cum îi zice Hermes în altă parte.

² *αὐξάνεσθε ἐν αὐξήσει καὶ πληθύνεσθε ἐν πλήθει*. Este adevărat că aceasta este o rămășiță a des repetatei formule din Targum-ul grecesc sau din Geneză – *αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε* (cf. Gen. 1:22 și 28, 8:17, 9:7 și 35:11, la singular) – însă nu este decât o rămășiță într-o măsură foarte mică, porunca principală fiind întârită, iar restul formulării fiind diferit de ceea ce se găsește în Geneză. Având în vedere că nimic din această scriere nu poate fi atribuit unei influențe ebraice,

cu Minte să afle că e nemuritor; și că pricina morții este iubirea¹; și fă-l să cunoască toate lucrurile așa cum sunt.

19. Când el a grăit acestea, Providența², prin mijlocirea Sorții și a Armoniei, a făcut amestecurile și a hotărât nașterile și toate lucrurile s-au înmulțit după cum le era felul. Iar cel care s-a cunoscut pe sine a ajuns în cele din urmă la acel Bine mai presus de prisosință. Însă cel care, printr-o iubire înșelătoare, își irosește iubirea asupra trupului, se află rătăcind prin întuneric, și îndurând prin simțurile sale lucrările morții.

20. *Trismegistos*: Dar de ce aceia care sunt neștiutori păcătuiesc atât de mult, încât trebuie să fie lipsiți de nemurire?

Poimandrēs: Se pare că nu ai luat aminte la ceea ce ai auzit.

Nu ți-am poruncit să *cugefi*?

Trismegistos: Da, cuget și iau aminte la tot, și pentru asta îți mulțumesc.

Poimandrēs: Dacă le gândești pe acestea, spune-mi, de ce li se cuvine moartea celor care sunt muritori?

Poimandrēs: Pentru că întunericul mohorât este rădăcina și temelia corpului material; din care întuneric este alcătuită natura umedă; din care natură umedă este alcătuit trupul din lumea sensibilă; iar din acest [trup] se adapă moartea.

21. *Poimandrēs*: Cu dreptate ai vorbit. Însă în ce fel „cel ce se cunoaște pe sine merge spre El”, după cum a spus Cuvântul (*Logos*) Zeului?

trebuie să conchidem că această formulă circula liber, strecurându-se astfel și în scrierea hermetică.

¹ Cf. *C. H.*, XVI. 16.

² *πρόνοια*, adică Natura ca Sophia sau Voință.

Iar eu am răspuns: Tatăl tuturor lucrurilor este Viață și Lumină, iar din el s-a născut Omul.

Poimandrēs: Că bine grăiești. Zeul-Tată este Lumina și Viața, din care s-a născut Omul. Așadar, dacă afli că tu însuși ești Viață și Lumină, vei trece din nou în Viață.

Astfel mi-a vorbit Poimandrēs.

Trismegistos: Spune-mi mai multe, o, Minte a mea, despre cum să mă îndrept iarăși către Viață [...] căci Zeul spune: „Omul, înzestrat cu Minte, să afle că el însuși [este nemuritor]. Dar nu au toți oamenii Minte?”

22. *Poimandrēs*: Ia seama la ce spui, căci eu, Mintea, vin la oamenii care sunt sfinți și buni, puri și milostivi, la oamenii care duc o viață credincioasă; iar prezența mea înseamnă un ajutor pentru ei și de îndată dobândesc cunoașterea tuturor lucrurilor, și câștigă de partea lor iubirea Tatălui prin viețile lor curate, și îi aduc mulțumiri, îl binecuvântează, îi înalță imnuri și sunt mânați de iubire filială pentru el. Și, înainte de a-și încredința trupurile morții, ei își disprețuiesc simțurile, cunoscând lucrările acestora¹.

Eu, care sunt Mintea însăși, nu voi îngădui ca lucrările din trup să fie săvârșite până la capătul lor [firesc]; ci, fiind păzitorul porții, voi închide [toate] intrările și voi reteza lucrările minții care produc fapte josnice și rele.

23. Față de cei lipsiți de minte, de ticăloși, de desfrânați, de lacomi, de zgârciți, de ucigași, de necredincioși, mă țin departe, lăsând în locul meu Daimonul pedepsitor, care, folosindu-se de strășnicia focului, chinuiește un astfel de om nevolnic și îl împinge și mai mult la toate ticăloșiile, ca să-i obțină o pedeapsă și mai grea. Și unul ca acesta nu se oprește niciodată, având dorințe

¹ εἰδότες αὐτῶν τὰ ἐνεργήματα.

neîmplinite și poftte trupești de nepotolit și luptându-se mereu în întuneric; iar chinul ațâță focul care îl arde din ce în ce mai tare.

24. *Trismegistos*: O, Minte, m-ai învățat bine toate aceste lucruri, așa cum am dorit; însă mai spune-mi despre felul înălțării, care acum este [pentru mine]¹.

Poimandrēs: Întâi de toate, prin descompunerea corpului material, trupul însuși este supus prefacerii, iar forma pe care a avut-o dispare, iar tu lași modul tău de viață², lipsit de putere, în seama Daimonului³, iar simțurile trupului se întorc la izvoarele lor și se separă, și apoi revin din nou ca lucrări. Iar patima și pofta trupească⁴ merg în natura lipsită de rațiune.

25. Primei regiuni îi dă puterea de creștere și descreștere; celei de-a doua regiuni îndeletnicirea în cele rele, acum lipsită de putere⁵; celei de-a treia, înșelăciunea dorințelor lipsită de putere; celei de-a patra, aroganța sa poruncitoare și ea lipsită de putere; celei de-a cincea, îndrăzneala ticăloasă și nechibzuința curajului lipsite de putere; celei de-a șasea, dorința de îmbogățire pe căi rele lipsită de propria întărire; iar celei de-a șaptea regiuni, minciuna ce întinde capcane lipsită de putere⁶.

¹ περὶ τῆς ἀνόδου τῆς γινομένης.

² τὸ ἦθος, partea „habituală”, ce ține de deprindere, din om, probabil un mod de viață întipărit asupra trupului din obișnuință; sau ar putea fi o „clasă” sau un „tip” de viață ca în Viziunea lui Er.

³ Cf. C. H., X (XI). 16.

⁴ ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία – masculinul și femininul ca aspectele pozitiv și respectiv negativ ale „sufletului animal”.

⁵ ἀνεέργητον.

⁶ Cf. C. H., XIII (XIV). 7. Pentru o mai bună înțelegere a caracteristicilor atribuite celor „șapte sfere”, vezi cap. V, numit „Despre cele Șapte Regiuni și caracteristicile lor”, din H. T.